

Papp Géza:

A VERBUNKOS KÉZIRATOS EMLÉKEI*

II. A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének könyvtára Major Ervin hagyatékának zenei anyagából**

Az itt található emlékeknek különös jelentőséget ad az a körülmény, hogy Major Ervin – mint köztudott – a verbunkos muzsikának elismert kutatója volt, évtizedeken keresztül – voltaképpen egész életében – gyűjtötte a rá vonatkozó adatokat, s több tanulmánya jelent meg ebben a tárgykörben. Mégis, amikor a 18–19. századi magyar tánczene kéziratos emlékeinek számbavétele során közelebről megismertem az Intézet által vásárolt hagyatékot – be kell vallanom –, kissé csalódtam.

Major többször utalt arra, mennyire fontosnak, a verbunkoskutatás további eredményei érdekében lényegesnek tartotta, hogy minél előbb kezünkben legyen a verbunkos tánczene lehető legteljesebb gyűjteménye. Többek között így nyilatkozott: „Bihari verbunkosai [...] nemcsak feldolgozásokban, kiadványokban élnek tovább, hanem kéziratokban és a cigány hegedűjén is. Mindkét terület feltárása a legfontosabb zenetudományi feladataink közé tartozik.”¹ „A Kodály-említette idegen elemek feltárása csak akkor fog a maga teljességében megtörténni, ha már kezünkben lesznek a verbunkos-muzsika hiteles dokumentumait tartalmazó kritikai kiadás kötetei.”² „[...] a Nemzeti Zenede könyvtárában [1927 tavaszán] került a kezembe” – írta 1960-ban – a galantai cigányok játéka alapján készült két „füzet, mintegy tíz korai verbunkoskiadvánnyal együtt.” „[...] e füzetek együttes, kritikai kiadását későbbre terveztem.”³

A témával foglalkozó dolgozatokban – mint minden más írásában – hihetetlen mennyiségű adatot közölt, s legalább annyi, ha nem több, rejtőzik még feldolgozatlanul kis cédulákra írott, s betűrendbe sorakoztatott jegyzeteiben. Mindezek arról tanús-

*A bibliográfia első része a *Magyar Zene* XXIV (1983) évfolyamában (248–268. l.) jelent meg: A verbunkos kéziratos emlékei. I. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára – A Podmaniczky–Vigyázó-hagyaték zenei anyagából.

**Kötetünkben két dolgozat foglalkozik más-más megközelítésben a Zenetudományi Intézet Major-gyűjteményének zenei kézírataival. Szepesi Zsuzsanna *Major Ervin gyűjteményének kézíratai* címmel a teljes kéziratos anyag könyvtári leírását adja. E leírás fondszámaira utalnak Papp Géza cikkében az egyes tételek elején jobb szélre kiemelt számok. (A szerk.)

¹Major Ervin, 'Bihari János verbunkosainak visszhangja a XIX. századi magyar zenében.' *Új Zenei Szemle* III (1952) IV. sz. 22.; ld. még: Major Ervin, *Fejezetek a magyar zene történetéből*. Válogatott tanulmányok. (Magyar Zenetudomány 8.; szerk. Bónis Ferenc) Bp. 1967. 145. (A továbbiakban: Fejezetek...)

²Major Ervin, 'Népdal és verbunkos.' In: *Zenetudományi tanulmányok* I. (szerk. Szabolcsi Bence és Bartha Dénes) Bp. 1953. 222. (A továbbiakban: ZtT I. (1953).)

³Major Ervin, 'A galantai cigányok.' *Magyar Zene* I. (1960) 248.; ld. még Fejezetek... 128.

Zenetudományi dolgozatok 1986 Budapest

kodnak, hogy céltudatosan megszervezett tanulmányútjain hatalmas anyagot volt alkalma megismerni, s így joggal föltehetjük: az idők folyamán sok kottát másolt le magának, vagy szerzett meg sokszorosítás (fénykép, xeroxmásolat stb.) útján. Tény, hogy kutatásai során igyekezett megvásárolni az antikváriumokban, hagyatékokban alkalmanként felbukkanó nyomtatott kottákat, kéziratokat (természetesen régi könyveket, folyóiratokat is). Sok ma is megtalálható hagyatékában: különösen gazdagon van képviselve az 1840-es évektől kezdve kiadott verbunkos- és csárdásirodalom, s nem egy ritkaság akad közöttük. Arról azonban — úgy látszik — szó sincs, hogy rendszeresen gyűjtötte volna a régi magyar tánczenét kézi vagy gépi másolatokban. Ennek bizonyára megtalálnánk nyomát a hagyatékban, ha töredékesen is. Kétségtelen: a második világháború, s az utána következő évek nem kedveztek az ilyen irányú kutatásnak, de még a korábban gyűjtött anyag pusztta megőrzésének sem. Ő maga írta: „[...] kutatásaim anyaga az elmúlt világháború folyamán nagyrészt elpusztult.” „[...] különösen dallamtörténeti jegyzeteim hiányát éreztem a legerősebben. A bécsi, pozsonyi, kassai, jászói stb. könyvtárakban eszközölt verbunkos kutatásaim anyagát sem tudtam hiánytalanul átmenteni.”⁴

Pedig akkor, a két világháború közötti években, mennyivel több forrás (nyomtatott és kéziratoss kotta) fordulhatott meg a kezén, mint amit a mai kutató egyáltalán számba vehet. Így Major még említi Vincenz Schuster *Ungarische Tänze für die Gitarre allein* című, Bengráf- és Bihari-művek letétjeit tartalmazó, ma már ismeretlen kottáját,⁵ tanulmányozhatta a Rózsavölgyi-féle *Hat Bácskai Magyar Nóták* egyik példányát (minthogy utalt arra, hogy az első táncot Káldy Lavottának tulajdonította⁶), s meglehet, onnan másoltatta ki a Bácskai nóta (Lakodalmas) hangjegyeit (ld. Fond 2/187). Említ továbbá egy kéziratoss gyűjteményt (*Fundament für dasz Clavier*), amely valamikor Jakubovich Emil nyelvész tulajdonában volt. „Ezt az értékes (s a verbunkos története szempontjából jelentős) kéziratot — írja Major — tulajdonosa a M. Nemzeti Múzeumnak kívánta átadni, oda azonban nem került.”⁷ Hogy ma hol lehet, nem tudom. A Nemzeti Zenede kottatárában a háború előtt több Kossovits-műnek volt meg a kézírata; sajnos, egy részük elkallódott, megsemmisült. Ugyanerre a sorsra jutott néhány Csermák- és Druschetzky-kézirat is.

A zenetörténeti forráskutatás e veszteségeit némileg csak az csökkenti, hogy Major hagyatékában megtaláljuk néhány elkallódott vagy megsemmisült kézirat másolatát; így ezeknek legalább zenei anyagát ismerjük. Jelentőségben kettő emelkedik ki. Az egyik Kossovits József *Hungarosa*. Kár, hogy a hat vonós négyesből ilyen módon csak három maradt fenn, azok, amelyeknek szólamait Major előadás céljára másoltatta ki. (A többi másolat is majdnem mind ezt a célt szolgálta.) A másik mű Druschetzky György verbunkosátiratai fúvóegyüttesre két sorozatban: *13 Ungarice a Due Oboe, Due Clarinetti, Due Corni, Due Fagotti Acomodato di Giorgio Druschetzky*.⁸ A máso-

⁴Major Ervin, 'Népdal és verbunkos.' In: *ZtT* I. (1953) 222. (8. j.)

⁵Major Ervin, Bihari János verbunkosainak visszhangja ... *Fejezetek* ... 143.

⁶Ld. Zenei Lexikon III. köt. (Bp. 1965) 263.

⁷Major Ervin, 'Népdal és verbunkos.' In: *ZtT* I. (1953) 239.

⁸Uo. 231.

lat nem teljes: mindkét sorozatból hiányzik a 4. feldolgozás, és valamelyik (talán az első) sorozatnak utolsó darabja. A szólamok befejezőként tartalmazzák még a Rákóczi-nóta egyik változatát (Druschetzky: *Zrini Ungaria*). Az eredetiről készült fotokópiákban maradt csak fenn Csermák egyik, hat részből álló szerzeménye (*Magyar nóták*), éppen az, amelynek nyoma veszett a Nemzeti Zenedében őrzött, s Ponori Thewrewk Emil által majd száz évvel ezelőtt számba vett⁹ autográfok közül (kettő kivételével ma az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára őrzi őket).

A hagyaték egykorú kéziratai sorában a 19. század elejéről származó nagyobb, vegyes tartalmú gyűjtemény (Major „Verbunkos kézirat”-nak nevezte el – 2/24), egy csonka zenegyűjtemény (2/247) és a Carl Pierbraier által 1804-ben lejegyzett sorozat¹⁰ (2/178) a legértékesebb. Ezek tartalmazzák ugyanis a legtöbb máshonnan nem ismert táncdallamot. Egressy Béni, Lavotta János, Rózsavölgyi Márk és Travnyik János magyarjai, csárdásai (2/56, 2/57, 2/60, 2/62, 2/188, 2/189, 2/213) annak idején nyomtatásban is megjelentek, illetve más letétben is ismertek.

Az alábbi tematikus jegyzékbe nem kerültek bele azok a kéziratok, amelyek kétségtelenül a század második felében keletkeztek, vagy csak 1850 után komponált táncokat tartalmaznak; továbbá azok a nem korabeli másolatok, amelyeknek eredetije ma is megtalálható nyomtatvány vagy kézirat.¹¹ Egyetlen kivétel a *Keserv* című „Ábránd magyar szellemben”, amelyet Major – nem tudni, milyen meggondolásból – Csermáknak tulajdonított, holott a fennmaradt eredeti kézirat (későbbi írással) Mátray Gábor neve szerepel.¹²

Végül hadd mutassak rá arra, hogy egy sor fényképfelvétel (2/152, 2/225, 2/228, 2/239 és 2/245) eredetije ma a Matica Slovenska turócszentmártoni (Martin, Csehszlovákia) archívumában található.¹³ A felvételek legkorábban az ún. Apponyi (Ugróci) kézirat felfedezése idején (1961–62 táján) készülhettek, amikor a kéziratok még nem voltak az Archívum állományában.

⁹Ponori Thewrewk Emil, *A magyar zene tudományos tárgyalása*. Bp. 1890. 8–9.

¹⁰Major egy Bihari-dallammal kapcsolatban hivatkozik rá, i. m. ZtT I. (1953) 222. (10. j.)

¹¹Pl. Bengraf J.: Ballet Hongrois, Lavotta-művek Gelinek Verbunkos nóták című átiratában, részlet Strádl F. Tizenkét magyar nótából (vö. Géza Papp, 'Die Quellen der „Verbunkos-Musik”. Ein bibliographischer Versuch. A Gedruckte Werke I. 1784–1823.' *Studia Musicologica* 21 (1979), 1., 49/9. és 53/IV–V. sz.); Lavotta: Verbunkos nóta op. 16. (ld. OSzK Zt Ms. mus. 1490), Hahner Makarius: Magyar Nóta (ld. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola kv. 12473).

¹²A volt Nemzeti Zenede magyar táncokat tartalmazó kézíratainak tematikus jegyzékében a műnek csak az első tétele szerepel; ez is indokolja a hiánytalan közlést a további kutatások megkönnyítésére. Ld. Mona Ilona, 'Kéziratok „magyar nóták” a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola – volt Nemzeti Zenede – Könyvtárában.' *Zenetudományi dolgozatok* 1982. 101. és 112.

¹³Emanuel Muntag, *Hudobniny z knižnice Grófov Zayovcov z Uhrovca*. Matica Slovenská 1979. Fondy Literárneho Archívu Matice Slovenskej v Martine 73. – Jelzetek: D I–127, –249, –286, –314 és –323.

A/ Egykorú kéziratok

[Csárdások zongorára – a] 2/57
 21,5x28,5 cm, 2 (szatlan) lev. (a végén jobbra lent a másolás ideje: 20/9. 50. [= 1850. IX. 20.]

Eredetileg talán egy nagyobb gyűjtemény része volt. Címlapja nincs. *Tartalma:* [1^r] [a] Hontalan (Major ceruzás bejegyzése: Egressy B.) – [1^v] [b] Csárdás (az eredeti cím áthúzva, s helyesbítésként balra a kottasor fölött más kézírással: Öromhangok [!]) – [2^r] [c] Tolnai Lakadalmas Csárdas. Riszner Joseftal [!] – [2^v] Friss és Coda. (1. kottapélda)

Megjegyzés. Az anyagot vö. [a] HONTALAN / Magyar Nota zongorára / szerzette / Egressy Benjámin / Wágner Jozsef' tulajdona / Pesten [1841] – [b] ÖROMHANGOK / eredeti CSÁRDÁS NÓTA frissel, / ZONGORÁRA / írta, [...] EGRESSY BÉNI. / PESTEN [1845] / Wagner Józef tulajdona. – [c] TOLNAI LAKADALMAS / CSÁRDÁS / Zongorára alkalmazá, [...] Riszner József. / a szerző tulajdona. / 10^{ik} mű / PESTEN. [1847] – E művek megjelenési idejére vonatkozóan ld. Papp Géza, 'További adatok a verbunkoskiadványok megjelenési idejéhez (1822–1848)' *Magyar Zene XXV* (1984) 259–261.

[Csárdások zongorára – b] 2/62
 Kb. 25,5x33 cm, 8 (szatlan) lev. (az utolsó beíratlan).

Tartalma: [1^r – címlap] Tisza Parti Csárdás. / Egressy Benitül [jobbra lent poss.:] Victorin Horvát 1849 – [1^v] [a] 1. Lassan – [2^r] Friss – [2^v] Debreczeni Csárdás / Egressy Benitül [címlapszerűen, kalligrafikus írással] – [3^r] [2.] Lassan, Friss [Major jegyzetével: Bartay E.: 50 csárdás (1852) 27. sz.] – [4^r – címlap] Butszúz Hangok. / szerzé Zongorára / Grünfeld Antal – [4^v] Melancolique – [5^r] Friss – [5^v] Finale – [6^r – címlap] Reggeli Gondolatok / szerzé Zongorára / Grünfeld Antal. – [6^v] [c] 1. Adagio. Igen lassan, Frissen – [7^v] az előző vége: 4 ü.; a lap többi része üres, a darab 2. száma nincs leírva. (2. kottapélda)

Megjegyzés. Egressy csárdásai [a] nyomtatásban: TISZAPARTI CSÁRDÁSOK / Zongorára, / szerzé / EGRESSY BÉNI / Wagner J. tulajdona / Pesten [1845] – Vö. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 260.

[Csonka zenegyűjtemény] 2/247

32,5x25 cm, címlapja hiányzik, 8 (szatlan) lev. (az utolsó eredetileg nem tartozott a kézírathoz; más papírból: 31x24,5 cm). A [8^r] l. bal felső sarkában: Pest 1842.

Tartalma: különféle dallamok (indulók, táncok) hegedűre, fuvolára stb., közöttük magyar táncdallamok. [1^{r–v}] [a–c] 3 Magyar – [2^v] [d] Komáromi emlék, Egressy Beniamtól [!] – [3^{r–v}] [e] Magyar kedv flautára – [5^v] [f] Zákány Magyarja – [6^v] [g–h] 2 Magyar – [7^r] [i] Bihary magyarja – [7^v] [j] Magyar. Lassu és Sebessen [szöveg nélküli dalok]; [k] Magyar; [l] Egressy Magyarja – [8^r] Az első sor ismeretlen verbunkos utolsó 4 üteme; utána: [m] Magyar Biharitól (és Trio); [n] Magyar – [8^v] [o] Magán [?] Magyar, Friss. (3. kottapélda)

Megjegyzés. [b] Rózsavölgyi dallama; vö. Pál Katalin, *Rózsavölgyi Márk* (tematikus katalógus) (1985 – kézirat az MTA Zenetudományi Intézetében), A/20 kottapél-

da. – [d] Ld. Fond 2/59. – [e] Dobozy Károly műve, zongoraletétben először Miller adta ki 1841-ben; ld. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 258. – [i] Vö. Major Ervin, *Bihari János*. Tematikus katalógus [TK] 51. sz. – [m] Vö. Major TK 49–50. sz. – [o] Vö. Major TK 1. sz.

[Egressy B.: Csárdás] 2/56

Csárdás / szerzé, és / Hollósy Kornelia / Kisasszonynak / ajánlja / Egressy Beni. / Zongorára, Fuvolára, két Hegedűre, Violára, / Gordonkára, Brugora és Physharmonikára / alkalmazva.

Kb. 33x25 cm, szőlamanyag: 4+2+2+2+2+2+2 (sztlan) l. (4. kottapélda)

Megjegyzés. Zongoraletétben ld.: HOLLÓSY / KORNÉLIA / kisasszonynak, / KORNÉLIÁHOZ / eredeti Magyar csárdásokkal / ZONGORÁRA / szerzé / Egressy BENJAMIN / PESTEN / Treichlinger J. / tulajdona. – Lemezszám (bent): J. T. 150. – Megjelent 1847-ben (vö. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 257.).

[Egressy B.: Komáromi emlék] 2/59

Komáromi emlék / Egresitől. [Jobbra lent poss.:] Puteáni Rozsa / 1846. (Ld. 3. [d] kottapélda)

Kb. 31,5x25 cm, 2 (sztlan) lev.

Megjegyzés. Nyomtatásban: KOMÁROMI EMLÉK / Magyar Nota / Zongorára / szerzette / EGRESSY BENJÁMIN / Wágner József' tulajdona / Pesten [1841] – Megjelenési idejére vonatkozóan ld. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 259.

[Egressy B.: Országgyűlési nóta] 2/60

Ország gyűlési Nota / Eredeti magyar / szerzé / Egressy Benjámín

Kb. 33x25,5 cm, 2 (sztlan) lev.

(5. kottapélda)

Megjegyzés. Nyomtatásban megjelent: ORSZÁGGYŰLÉSI NOTA / Eredeti Magyar, zongorára / szerzé [...] EGRESSY BENJÁMIN. / Wagner József tulajdona / PESTEN [1844] – Vö. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 259–260.

[Ellenbogen A.: Palotás] 2/64

Palotás / Zongorára / Ellenbogen Adolftól. / Roza kisaszony [!]

Kb. 33x26 cm, 4 (sztlan) lev. (a 8. l. üres)

(6. kottapélda)

Megjegyzés. Nem másolata az 1859-ben megjelent műnek: Palotás / Uj Magyar Társas Táncz / TÓTH SAMÓTOL / Zenéjét szerzette / Ellenbogen Ad. / ROZSAVÖLGYI és TÁRSA / sajátja / PESTEN / Lsz.: 536. Csak a dallamok (hegedületétben?): OSzK Zt Ms. mus. 3429, 2. lev.

Eredeti Magyar Darab. / Zongorára / szerzé / Trávnnyik János 2/213

és Lávota János / [jobbra lent:] Roza.

Kb. 25x33 cm, 6 (sztlan) lev.

A címlap szövege megtévesztő: mások darabjai is le vannak benne jegyezve. *Tar-*

talma: [1^v] [a] Magyar – [2^r] Csárdás: 2 Friss – [2^v] [b] Szigetvár Ostroma eredeti Magyar-Darab / Lávota János. Magyar Darab: Moderato – [3^r] Allegretto – [3^v–4^r] Keszthelyi Emlék Svastics J. N. / Indulo és Trio – [4^v] [c] Magyar Arnold Györgytül; [d] Jász Berényi Csárdás [Major ceruzás jegyzete: Patikáros F. Jászberényi Emlék is. Allegro 1.] 1. Csárdás – [5^r–v] 2–5. Csárdás [Major jegyzete: Patikáros K. 2., Patikáros K. 3.] – [6^r] [e] Magyar Darab – [6^v] [f] Friss Csárdás; [g] Csárdás. (7. *kottapélda*)

Megjegyzés. [a] HONSZERETET / MAGYAR / ZONGORÁRA / KÉSZITETTE ÉS / TEKINTETES DEÁK FERENCZ / ORSZÁG GYÜLÉSI KÖVETNEK / mély tisztelettel ajánlja / TRAVNYIK JÁNOS [...]. Az első kiadás megjelent: 1839–41; ld. Papp Géza i. m. *Magyar Zene XXV* (1984) 255. – [b] Lavotta: Szigetvár ostroma 1. (Tanácskozás) és 5. (Harctérre rohanás) tétele. – [c] Magyar Nóták Veszprém Vármegyéből IX. fogás [1826], 74. sz. (vö. Papp Géza, "Die Quellen der „Verbunkos-Musik“. Ein bibliographischer Versuch. A) Gedruckte Werke II. Sammlungen 1822–1836' *Studia Musicologica* 24 (1982), 9/74. sz.) – [d] Jász - Berény / Emlék. / CSÁRDÁS / ZONGORÁRA / szerző / Patikáros Károly. / PESTEN / TREICHLINGER J. / tulajdonosa. [Bent: JÁSZ – BERÉNYI EMLÉK (!) / PATIKÁRUS FERENCZTÖL] – Lsz.: J. T. 222. – [e] EREDETI MAGYAR NÓTÁK / FORTE-PIÁNÓRA / szerző [...] RÓZSA-VÖLGYI MARK / PESTEN [1826] [...], No 4. (vö. Géza Papp, "Die Quellen der „Verbunkos-Musik“. Ein bibliographischer Versuch. A) Gedruckte Werke III. 1822–1836' *Studia Musicologica* 26 (1984), 26/4. sz.)

[Magyar táncok zongorára]

2/24

A kötéstábla belső lapján Major ceruzás bejegyzése: „Verbunkos-kézirat”. Valójában vegyes tartalmú gyűjtemény zongorára. Rongált állapotban levő fűzött kézirat, föltehetően korabeli színes mintájú kötéstáblával, amelynek hátsó része hiányzik. Meglehetően a kézirat is hiányos. Itt-ott Major ceruzás bejegyzései olvashatók. Csak 10 magyar táncot tartalmaz.

31x22,5 cm, 80 (ceruzával utólag számozott) l.

Magyar táncai: 5: [a] 2 sor verbunkos dallam – 11: [b] Verbung – 39–41: [c] 1–6.] Magyar [hat tánc]– 47: [d] Magyar Tantz; [e] Verbung. (8. *kottapélda*)

Megjegyzés. [a] Var. Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / zu 4 Hände / Wien [1808] / Im Verlage der k: k: priv: chemischen Druckerey auf dem Graben in Paternostergässchen. (Lsz.: 1088), 1. sz. (vö. Géza Papp, "Die Quellen der „Verbunkos-Musik“. Ein bibliographischer Versuch. A) Gedruckte Werke I. 1784–1823' *Studia Musicologica* 21 (1979), 36/1. sz.) – [c 3.] Domokos Pál Péter, *Hangszeres magyar tánczene a XVIII. században.* (Budapest 1978) 102. sz. – [c 4.] Var. Domokos Pál Péter i. m. 119. sz. és Papp Géza, "A verbunkos kéziratos emlékei". *Magyar Zene XXIV* (1983) 35/ [8.] sz. – [c 5.] Domokos Pál Péter i. m. 109. sz. – [c 6.] Domokos Pál Péter i. m. 108. sz. – [d] Var. 22. / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / 1. Heft / Wien [1806–7] / Im Verlage der k: k: priv: chemischen Druckerey auf dem Graben in Paternostergässchen. (Lsz.: 281), 18. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 23/18. sz.)

[Pierbraier, Carl: 13 magyar táncdallam]

2/178

[a] XIII: / Ausgesuchte Ungarische, / Geschwinde, und langsame / Melodien. / a / Violino Primo. / [jobbra:] 1804. / Carl Pierbraier. [Bent: Violino Primo / Verbunkos]
29,5x21,5 cm, 7 (szatlan) l.

A 8. l.-on 2 sor kottázás: Thema (D, 2/4). A 4. levél csonka: aelső fölső sarka le van tépve, emiatt a 12. sorszám hiányzik.

[b] Különálló csonka levélen 4 1/2 sor kotta: Bihary N: 7. Utána Da Capo / Fine. [Major ceruzás jegyzete: 1816? – A téma Major tematikus katalógusában nem szerepel!] A tulsó oldalon: 7 kottasor – Asnaroneri [?] Mars + Trio [Major ceruzás megjegyzése: l. Káldy: Régi Magyar Harczi Dalok, Verbunkosok IX. sz. Harczi szózat].

[c] Uo. Debreczeni Magyar Verbunk. Violino 1mo

3 sornyi kotta, kivágva egy nagyobb alakú kottalapból.

(9. kottapélda)

Megjegyzés. [a] 2. Bihari dallama, vö. Major TK 2. – 4. Lavotta dallama, var. Domokos Pál Péter i. m. 126. sz. és Magyar Nóták Veszprém Vármegyéből IV. fogás 28. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 24 (1982), 4/28. sz.) – 13. Ld. a Literárny Archív Matice Slovenskej (Martin, Csehszlovákia) D III–25 jelzetű kéziratát: Violino Primo / verschiedene Tänze N° 8. Hungarica

[Rózsavölgyi-művek zongorára]

2/188, 189

Terjedelmesebb kéziratos gyűjtemény egymást követő egy-egy íve (9–16. és 17–24. l.), látszik, hogy valamikor össze voltak fűzve. A 2. ív második fele beíratlan.

24x32,5 cm, 16 l.

Tartalom: 9: [a] Eredeti Magyar Noták Rózsavölgyitől – 11: [b] Pesti Vizáradás Magyar Rózsavölgyitől – 14: Vigszeszély. Eredeti magyar Csárdás 1846 Rózsavölgyi Márk / a Nemzeti Körnek ajánlá Pes- / ten (Megjelent nyomtatásban.) – 16: Iparvédő Népies Magyar az 1845-ik nemzeti tánczvigalmak számára Rózsavölgyi Márk. / mtgos Batthyány Antónia és Károlyi Karolina grófnőknek ajánlva. (Megjelent nyomtatva a Pesti / Divatlap mellett) [A Friss után Major megjegyzése: = Veszpr[émmegyei] n[óták] 30. (1824)] – 17: [c] Pál Nótája Rózsavölgyitől – 19: [d] Nász-Emlény Rózsavölgyitől. (10. kottapélda)

Megjegyzés. [a] NEMZETI / ZENETÁR / ROZSAVÖLGYI / Összes Zeneművei / Kiadja a' NEMZETI KÖR. / IV. Füzet 1845., 20. sz. (Baján 1828.) [a Friss nélkül]; kéziratban: OSzK Zt Ms. mus. 354, 119. lev. (vö. Pál Katalin i. m. A/109, 109a–c kottapélda) – [b] Más letétben: OSzK Zt Ms. mus. 313. és 1387. – [c] Más letétben: OSzK Zt Ms. mus. 399. és 418.; Allegro vö. OSzK Zt Ms. mus. 354, 21. lev. (vö. Pál Katalin i. m. A/11, 11a kottapélda) – [d] Más letétben: OSzK Zt Ms. mus. 404. (csak a Friss azonos!). – Az említett, nyomtatásban megjelent művek: VIGSZESZÉLY / eredeti magyar Csárdás / Zongorára / szerzé és a' / NEMZETI KÖRNEK / ÚJÉVRE / ajánlja / RÓZSAVÖLGYI MÁRK / PESTEN [Bent: Eredeti magyar Csárdás 1846]; IPARVÉDŐ / Népies magyar. / Az 1845-ki nemzeti tánczvigalmak számára / szerzé 's / Méltóságos / BATTHYÁNYI ANTÓNIA / és / KÁROLYI KAROLÍNA / grófnőknek, / mint a belföldi ipar leglelkesebb pártolójának / mély tisztelettel ajánlja [!]/ a kiadóval együtt / Rózsavölgyi Márk. / Kiadja Vachot Imre a Pesti Divatlaphoz. / Nyomt. Grimm V.nél. Pesten. [1844] Vö. Papp Géza i. m. *Magyar Zene* XXV (1984) 263, 265.

B) Későbbi másolatok

Csermák: Keserv. Ábránd magyar szellemben öt vonhangszerre. 2/50

Szólamok: Violino I., Violino II., Viola, Cello, Violone. Mindegyik szólam végén: Egykorú kézirat után. Másolta: Reis V. 1934. III. (11. kottapélda)

Megjegyzés. Az eredeti kézirat a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola Könyvtárában, jelzete: M 46930 (a Nemzeti Zenede egykori jelzete: 2802); címe a szólamok borítóján: Keserv. / Ábránd magyar szellemben / öt vonhang- / szerre. / [Más, fekete tintával későbbi írás:] Szerzé 1849-ben / Mátray Gábor / [...]. A partitúra címlapján ugyanaz a szöveg, de kiegészítve: *A hon / Keserve / [...] / Szerzé / Mátray Gábor / 1849* (a cím második sorának vonalában ceruzás kiegészítés: Buda ostromakor 1849. Máj. 19 (?) [!]). Mona Ilona megállapítása szerint autográf (ld. 'Kéziratos „magyar nóták” a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola – volt Nemzeti Zenede – Könyvtárában.' *Zenatudományi dolgozatok* 1982, 101.,8. sz.).

[Druschetzky: Verbunkos] 2/55

Werbung di G: Druschetzky

Ceruzával írt partitúra (2–2 oboa és klarinét, 1–1 kürt és fagott) Majortól. (12. kottapélda)

Druschetzky: Verbunkosok I–II. 2/54

Zenekari szólamok másolata: 2 klarinét (B), 2 oboa, 2 fagott, 2 kürt (Esz). Mindkét sorozatban a táncok folyamatosan következnek egymás után; lehet, hogy számozásuk utólagos. A 4. sz. mindegyikből hiányzik! A szólamok 4. lapján: Rákóczi-nóta (a klarinétok és kürtök C-ben). Major a II. klarinét szólamába írta be a tételek előadási idejét; a 4. l.-on még ez a bejegyzés: Bálvánszky 2'. (13. kottapélda)

Megjegyzés. [a] I/1. Domokos Pál Péter i. m. 27. sz.; a dallamváltozatokról ld. Domokos Mária, 'Verbunkos dallam Schubert gitárkvartettjében.' *Zenatudományi dolgozatok* 1978. 57–70. – I/2. [24] Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / [3tes] Heft / Wien [1810–11] / Im Verlage der k. k. priv. chemischen Druckerey auf dem Graben in Paternostergässchen (Lsz.: 1743), 10. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 45/10. sz.) – I/3. 25 / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / [4tes] Heft / [...] (Lsz.: 1744), 25. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 46/25. sz.) – I/5. [24] Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / [3tes] Heft / [...], 11. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 45/11. sz.); Druschetzky feldolgozására hivatkozik Major Ervin, 'Népdal és verbunkos.' In: *Zenatudományi tanulmányok* I. Bp. 1953. 231. – II/3. 22 / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / 1. Heft / [...], 9. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 23/9. sz.); Druschetzky letétjét közli Major Ervin, 'Népdal és verbunkos.' In: *ZtT* I. (1953) 238–239. – II/5. 22 / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / 1. Heft / [...], 2. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 23/2. sz.) – II/6. 22 / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / [2.] Heft / [...], 3. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 28/3. sz.) – II/7. 25 / Originelle / Ungarische Nationaltänze / für das Clavier / [4tes] Heft / [...], 14. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 21 (1979), 46/14. sz.) –

[b] 1–15. ü. Druschetzky „Zrini Hungaria” című kéziratos letétjét (OSzK Zt Ms. mus. 1534, az 1. oboa szólama nélkül) partitúrában közzétette Major Ervin, 'A Rákóczi-kor zenéje.' In: *Fejezetek a magyar zene történetéből* 115. Major szerint az átírat „középrése egy ismert verbunkos-dallam változata” (uo.).

[Kossovits: Hungaros]

2/114

Kossovits József Hungaros című vonósnégyeseinek (1., 2. és 5. sz.) másolata. Szólalmok: Violino 1mo (címlap, 2–7. l.), Violino 2do (3 l.), Viola obligato (3 l.), Basso (3 l.). A címlapon a sorozat eredeti címe ceruzával bejegyezve (Major írása): VI HUNGAROS / a Violino Primo / Violino Secundo / Viola obligato / & / Basso / Authore Jos. Koschovits. Az eredeti kézirat elveszett vagy lappang. (14. kottapélda)

Rózsavölgyi Márk: Bácskai nóta (Lakodalmas)

2/187

(15. kottapélda)

Megjegyzés. Allegro = Más letétben: OSzK Zt Ms. mus. 414. (Éljen a Magyar) és Ms. mus. 354. 59. lev. (Emlék Füdre) (vö. Pál Katalin i. m. A/20b kottapélda).

Ungaria. Hertelendy Gábor generális nótái 1–3. sz.

2/244

Partitúra fúvósenekarra (2–2 oboa, klarinét, fagott és kürt) Major ceruzás kézírásában. A mű eredeti kézírata ismeretlen. (16. kottapélda)

C) Fotokópiák

[Csermák: Magyar nóták]

2/51

22 drb 13x18 cm nagyságú fotokópia Csermák eredeti kéziratáról. Az 1. fotokópia hátlapján Major megjegyzése áll: Volt a kéziratnak egy külső – nem Csermák tollával írt – borítólapja is: Magyar nóták / három vonószerre / szerző / Csermák Antal György / (még józan éveiben) / Vereben (A szerző saját kézírata). A fotokópián már alig olvasható ceruzás bejegyzést is leírta Major: Szép (Gróf Fáy István jegyzéke) Csermák.

10+6+6 l. (szólalmok: Violino 1mo, Violino 2do, Violoncello) (17. kottapélda)

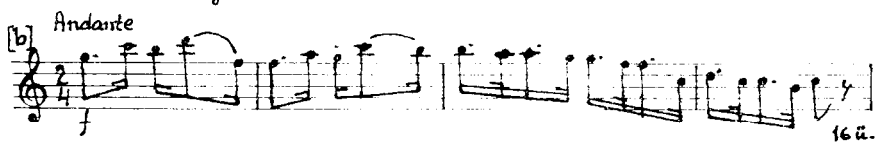
Megjegyzés. Csermák eredeti kézírata a Nemzeti Zenede könyvtárában volt (jelzete 4352); vö. Ponorí Thewrewk Emil, *A magyar zene tudományos tárgyalása*. Bp. 1890. 9. Jelenleg ismeretlen helyen lappang vagy megsemmisült. Egyes darabjai más letétben: 2. Magyar Nóták Veszprém Vármegyéből II. fogás [1824], 9. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 24 (1982), 2/9. sz.); Hat / Eredeti Magyar Tánczok / szerző / CSERMÁK ANTAL / Klavirra alkalmaztatá / BATKA JÁNOS / [...] PEST [1824] [...] No 5. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 26 (1984, 6/5. sz.) – 5. Magyar Nóták Veszprém Vármegyéből III. fogás [1824], 16. sz. (vö. Géza Papp i. m. *Studia Musicologica* 24 (1982), 3/16. sz.); Domokos Pál Péter i. m. 185. sz.

[a] *Andante con moto*

1.

drzékengen [!] *f* *fz* 24 ü.

[b] *Andante*

f 16 ü.

[c] *Lassa erzéssel [!]*

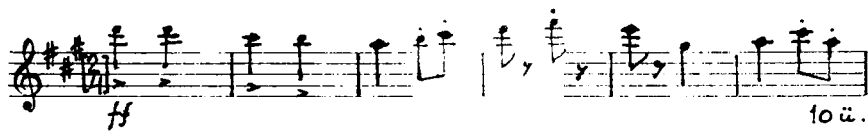

fp 12 ü.

Fris

fp 8 ü. [+Coda]

ff 10 ü.

Coda

f *pp* 16 ü.

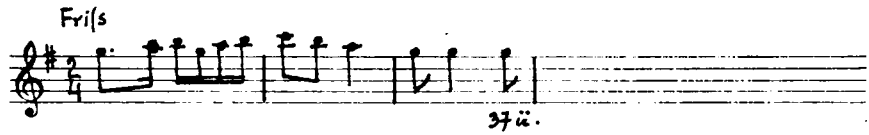
[a] 1. *Lassan*
 2.
 44 ü.

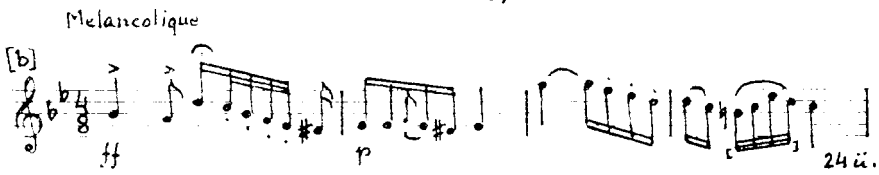
Fris

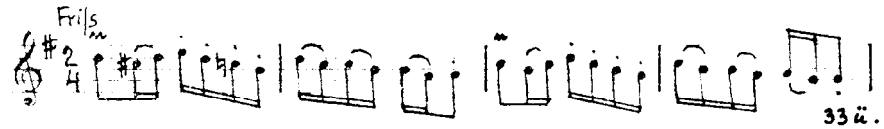
 21 ü.

[2.] *Lassan*

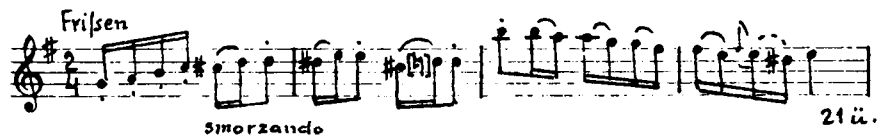
 [!] 19 ü.

Fris

 37 ü.

Melancolique
 [b]
 ff p 24 ü.

Fris

 33 ü.

[c] *Adagio Igen lassan*
 1.
 28 ü.

Frisen

smorzando 24 ü.

[a] *Andante*

3. *fp* 16 ü.

[b] *p* 16 ü.

[c] 12 ü.

[d] *Andante*

 31 ü.

Allegro

 28 ü.

[e] *Andante*

 16 ü.

Allegro

 24 ü.

Finale

 18 ü.

Zákány Magyarja

Magyar

Magyar

Bihari magyarja

Magyar
[1] Lassu

Sebesen

Magyar

Egressy Magyarja

Magyar Biharitól

Trio

Magyar

Magán Magyar

Friss

Lásu [VI. 1.]

Lásu

Élénken

5. *Andante*

p 16 ü.

Frijs Allegro vivo

p *cres.* 34 ü.

6. *Andante berezetés*

f 8 ü.

1.

p 24 ü.

2.

p 24 ü.

3.

f 16 ü.

4.

p 24 ü.

Csárdás

p 62 ü.

Magyar

[a] La[san] érzéssel [!]

7. p 24 ü.

Csárdás [!]

Fris

16 (+8) ü.

Fris [!]

17 ü.

Magyar Darab

[b] Moderato

16 ü.

Allegretto

16 ü.

Magyar

[c] La[san] de vigam [!]

16 ü.

[d] Fász Berényi Csárdás

1.

24 (+16) ü.

Csárdás

2.

8 ü.

Csárdás

Csárdás

Csárdás

Magyar darab

[f] Fris [1] Csárdás

Csárdás

Verbung

Magyar

[c] [1.]

12 ü.

[2.] Lasso

16 ü.

Magyar

[3.]

12 ü.

Magyar

[4.] Lasso

16 (+8) ü.

Magyar

[5.]

16 ü.

Magyar

[6.]

16 ü.

Magyar Tantz

[d]

16 ü.

Verbung

[e]

16 ü.

Verbunkos

9. [a] [1.] *Andante*

p 24 ü.

2. *Andantino*

16 ü.

3. *Allegretto*

12 ü.

4. *Andante*

sfz 16 ü.

5. *Allegro*

f 16 ü.

6. *Andantino*

f 16 ü.

7. *Allegro*

24 (+16) ü.

8. *Andante*

f 16 ü.

9. *Andante*

f *p* 16 ü.

10. *Allegro*

f 30 ü.

11. *Andante*

f *tr* *tr* 20 ü.

[12] *Andante* *sopra una corda*

f *tr* *tr* 16 ü.

13. *Andante*

p *tr* 16 (+8) ü.

Trio

p 16 ü.

[b]

tr 20 ü.

[c] *Adagio* *Andante*

p *tr* 16 ü.

[a] La/sú

10. 16 ü.

Trio

 8 ü.

Trio Fris [1]

 40 ü.

[b] Adagio molto

 16 ü.

Trio

 8 ü.

Allegro

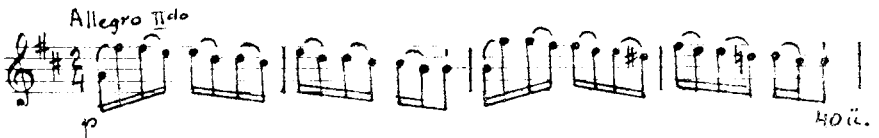
 59 ü.

[c] Igen la/san

 16 ü.

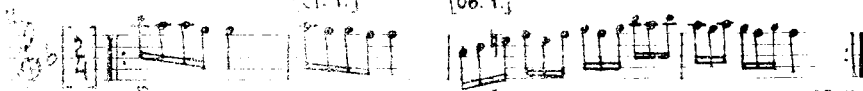
Allegro

 24 ü.

[Ed]
Lalsú Magyar

[a]
I. 1.
13. **f** 23 ü.

 8 ü.

 f 12 ü.

 16 ü.

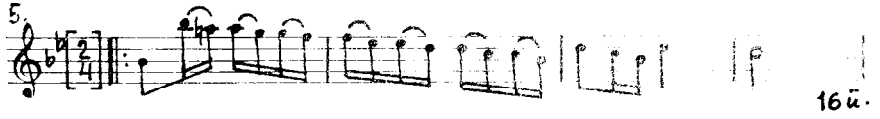
 f 16 ü.

II. 1. 16 ü.

 16 ü.

Trio **f** 8 ü.

3. 14 ü.

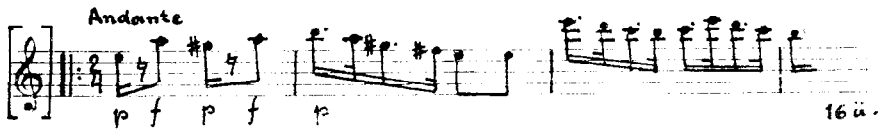
5. 16 ü.

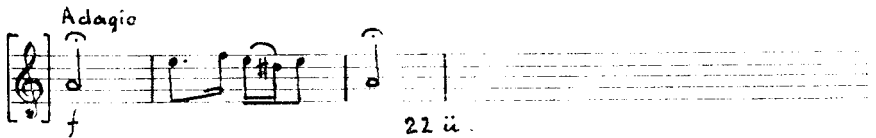
6. [p] 10 ü.

7. 12 ü.

Coda 8 ü.

[b] Adagiosissimo f Solo f p 15 ü.

Andante p f p f 16 ü.

Adagio f 22 ü.

1. Moderato

14. 16 (+8) ü.

Trio

 28 ü.

Figura

 24 ü.

2. Moderato

 24 (+8) ü.

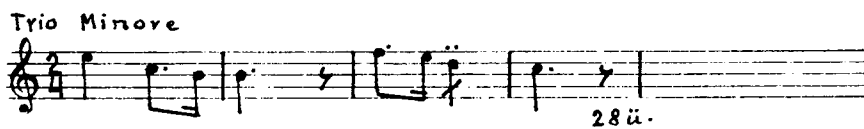
Figura

 33 ü.

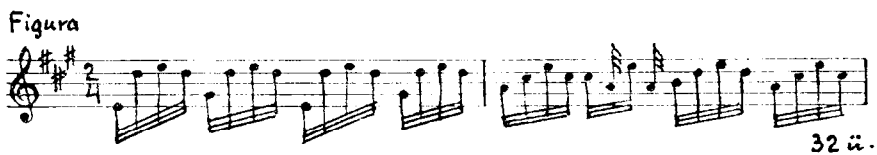
5. Molto

 16 (+8) ü.

Trio Minore

 28 ü.

Figura

 32 ü.

15. *Andante*
cresc. 16 ü.

Allegro
p 24 ü.

1. [Ob. I., Cl. I.]
f 16 ü.

2. [Cl. I.]
p Solo *f* [3] [3] 16 ü.

3. [Ob. I., Cl. I.]
 12 ü.

1. *Majestoso* [?]
p 24 ü.

Trio
p dolce 8 ü.

2. *Adagio*
 23 ü.

Trio

[VI. 2.]

6 ü.

Andante Risoluto

3. poco Allegretto

16 ü.

Trio

[VI. 1.]

[VI. 2.]

10 ü.

Tempo di Verbung

4. Grazioso

[VI. 2.]

18 ü.

Trio

[p]

8 ü.

5. Tarde

[VI. 2.]

21 ü.

Trio

[VI. 2.]

26 ü.

6. Allegro

28 ü.